„Nezabudnuteľný príbeh o chamtivosti, finančnom šialenstve a morálnom úpadku.“ – RORY STEWART

HRA S PENIAZMI

GARY STEVENSON

BESTSELLER Č. 1 PODĽA *SUNDAY TIMES*

Hra s peniazmi

Hra s peniazmi

Spoveď obchodníka

GARY STEVENSON

aurora

Z anglického originálu Gary Stevenson:
The Trading Game, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Allen Lane v roku 2024,
preložil Tomáš Petrakovič.

Vydalo Vydavateľstvo AURORA, spol. s r. o.,
v Bratislave v roku 2026.

Číslo publikácie 49.

Jazyková redakcia Timea Lučanská
Jazyková korektúra Veronika Svoradová
Zodpovedný redaktor Matúš Mládek
Technická redakcia Ivana Mládeková
Sadzba Samuel Ryba – Design Ryba
Tlač Těšínské papírny, s.r.o., Český Těšín

Prvé vydanie

Copyright: © Gary Stevenson 2024
All rights reserved.

Translation © Tomáš Petrakovič 2025
Slovak edition © Vydavateľstvo Aurora 2025

Kniha **ISBN 978-80-8250-166-0**
eBook **ISBN 978-80-8250-167-7**

Pre všetky premrznuté a hladné deti,
ktoré snívajú o tom, že raz budú milionármi.
Urobil som to pre seba, a tým aj pre vás.

Obsah

1 Prológ 11

2 Cesta do výšin 15

3 Ukáž, čo je v tebe 61

4 Choď domov a spýtaj sa mamy 147

5 Termostat 183

6 Zostup 245

7 Doslov 335

8 Poďakovanie 336

Poznámka prekladateľa
Pri vysvetľovaní burzových a ekonomicko-finančných termínov sme vychádzali zo stránky investopedia.com.

„V šialenom svete sú príčetní len šialenci."
– *Akira Kurosawa*

„Život je život, hra je hra."
– *dedko Anisha*

Prológ

„Chcem ti porozprávať príbeh."

Calebova priveľká tvár sa vynorila ponad stôl. Pod ňou stáli dve misky ramenu. Jedna prázdna, druhá plná. Pár tenkých pásikov pary stúpal nahor a miešal sa s jeho žiarivo bielym úsmevom. Sedel som hlboko zapadnutý v kresle a z môjho taniera trčali dve paličky. Takmer sa zdalo, akoby smerovali rovno k jeho brade. Calebov úsmev sa ešte rozšíril.

„Kedysi som poznal fakt dobrého obchodníka. Naozaj výborného. Pracoval pre Deutsche Bank. Chytrý chalan. Mladý. Presne ako ty."

Calebove silné predlaktia objímali ešte teplú prázdnu misku a tlačili ju hlbšie do stola. Ruky mal teraz takmer pri mojej tvári, pevne zopnuté. Nikdy som nezabudol, ako vyzerali jeho prsty – hrubé, oblé a ružové, ako surové klobásy. Pôsobili, akoby mali každú chvíľu prasknúť.

„Vieš, ten chlap bol skutočne dobrý obchodník. Zarobil veľa peňazí. Veľa peňazí pre seba, množstvo peňazí pre Deutsche Bank. Mal pred sebou skvelú kariéru."

Reštauráciou okolo nás hučala vrava. Nebol to žiadny útulný ramen bar schovaný v uličkách Tokia. Bola to obrovská korporátna reštaurácia na šiestom poschodí rovnako obrovskej firemnej budovy. Muži v uvoľnených kravatách cinkali pohármi piva so svojimi šéfmi a smiali sa ich vtipom. Niekoľko amerických bankárov sa miešalo s japonskými zamestnancami v oblekoch, rozprávali priveľa a priveľmi nahlas. Ja som mlčal. Len som sledoval tú priveľkú tvár, ako sa nesie tmou ponad stôl smerom ku mne.

„Ale vieš, ten chlap, ten mladý obchodník – aj keď bol fakt dobrý – mal jeden vážny problém. Takú smrteľnú chybu, dá sa povedať... Rozumieš, on si myslel, že môže len tak odísť. Že to tu môže nechať za sebou. Chápeš, čo tým myslím?"

Caleb bol veľký chlap. To som už asi naznačil, ale nešlo len o jeho tvár a prsty. Všetko na ňom akoby bolo o dve čísla väčšie, než by malo byť. Obočie mal veľké, bradu mal veľkú. Dokonca aj vlasy mal priveľké, príliš husté a prehnane tmavé. Ale najviac zo všetkého – ten úsmev. Obrovský, biely a perlový. V tej chvíli sa mi zdal širší než celá jeho tvár. Ako utorková verzia Mačky Škľabky z *Alice v krajine zázrakov*, len v reštaurácii. Ten úsmev osvetľoval tmu miestnosti.

„Tak si povedal, že si vezme peniaze a odíde. Opustil biznis, chápeš? Milá predstava. Mať niekde rodinu. Fajn. Ale vieš, ten chlap jednoducho nechápal, ako to v tomto biznise chodí. V Deutsche ho nechceli len tak nechať odísť. Rozumieš?“

Nebolo potrebné byť géniom, aby mi došlo, kam to celé smeruje, a začal som cítiť, ako mi zovrelo žalúdok. Urobilo sa mi trochu zle a v ústach som cítil zvláštnu pachuť. Bola to krv?

Sedel som zaborený v stoličke a len som ho pozoroval. Caleb sa stále usmieval. A ten úsmev akoby každou minútou rástol.

„Tak sa v Deutsche Bank rozhodli vrátiť sa v čase a začali si prezerať všetky jeho obchody. Chápeš. Všetky jeho správy v čete, všetky jeho emaily. Pracoval tam dlho, vieš, urobil kopu obchodov. A podarilo sa im nájsť veci, ktoré... no, ktoré neboli práve najlepšie. Rozumieš, o čom hovorím? Veci, ktoré robiť nemal.“

Už som začínal cítiť pálenie v nohách. V chodidlách. Horúci, narastajúci, svrbivý pocit. Doslova spaľujúci, ale aj tak som sa nepohol.

„No, nebolo to správne, to je jasné, ale Deutsche toho obchodníka skutočne zažalovala. Pre pár vecí. Úprimne, neurobil nič naozaj vážne, ale podarilo sa im niečo poskladať dokopy. Prípad sa ťahal po súdoch celé roky. Raz na súde, raz mimo, stále dookola. Hotová nočná mora. Ten obchodník – ten skvelý mladý chalan – v skutočnosti nikdy nemohol odísť. Nikdy si nezaložil rodinu. Len súdne siene. Najlepšie roky jeho života. Vieš si to predstaviť, Gary? Dokážeš si to predstaviť? Ten prípad sa nikam nedostal, ale on aj tak prišiel o všetky peniaze. Poplatky právnikom. O všetky svoje peniaze a ešte oveľa viac. Nakoniec skončil na mizine. Nakoniec ten chlap prišiel o všetko.“

Oheň už bol všade. Aj ten pocit na zvracanie, aj tá chuť krvi v ústach. Stále som sa však nepohol. Pozrel som sa mu do tváre.

„Gary, počúvaš ma? Chápeš, čo ti tu hovorím?“

Tá veľká, guľatá tvár sa ešte viac priblížila.

„Gary. Mám ťa rád. Myslím si, že si dobrý človek. No občas sa dejú zlé veci aj dobrým ľuďom. A ty sa to naučíš. Vieme ti to veľmi znepríjemniť.“

V tej chvíli sa mi do mysle vrátilo mnoho spomienok. Spomienok, ktoré ma odvliekli tisíce kilometrov ďaleko – preč z Tokia a späť do Ilfordu vo východnom Londýne. Mal som osemnásť a sedel som na futbalovej lopte v slepej uličke vedľa železničnej trate, keď mi Harry povedal, že jeho mama má rakovinu. Vtedy som nevedel, čo na to povedať: „Chceš si zahrať futbal?“ Spomenul som si, ako som stál pritlačený k stene v úzkej uličke uprostred temnej noci a pozeral sa na Saravana, ktorý sa mi vyhrážal, že ma dobodá nožom. Ruky mal vo vreckách. Mal nôž? Netušil som. Vybavil som si, ako ma naháňali po uliciach lemovaných radovými domami, ako som preskakoval záhradné ploty; na ten deň, keď Brathapa zrazilo auto – a na to, ako sa jeho telo triaslo, keď ležalo na zemi. Spomenul som si na všetko to hlúpe násilie, krv a nezmysly – hromady nezmyslov –, čo sprevádzali deti z ulice, na všetky tie sľuby, ktoré som dal, a na všetkých ľudí, ktorých som poznal. Spomenul som si, ako som sedel s Jamiem na streche viacpodlažného parkoviska v noci a pozorovali sme, ako okolo nás v našom meste vyrastajú nové mrakodrapy. A hovoril som mu, že raz budem niekto. Sľúbil som mu to. Smial sa mi, s cigaretou v ruke, vypúšťajúc dym do mesačného svetla. Vedel, že to naozaj dokážem. A ja som to vedel tiež.

Nie, pomyslel som si. Takto sa to neskončí.

Nie tu. Nie v tejto chladnej korporátnej reštaurácii. Nie pod ťarchou toho úsmevu.

Prvá časť

Cesta do výšin

1

V istom zmysle som sa narodil ako obchodník.

Na konci ulice môjho detstva, priamo pred vysokým vyhĺbeným múrom zberného dvora, stoja štyri metre od seba pouličná lampa a telegrafný stĺp. Boli to ideálne improvizované bránky.

Keď sa postavíte medzi tie dva stĺpy, urobíte desať veľkých krokov dozadu a pozriete sa nahor, ponad ten vysoký múr na vás žmurkne svetlo najvyššieho mrakodrapu na Canary Wharf.

Po škole som ako dieťa trávil dlhé večery kopaním do ošúchaných penových lôpt v okolí týchto bránok. Na nohách som mal zodraté školské topánky a na sebe bratovu školskú uniformu. Keď prišla mama a volala ma na večeru, obzrel som sa a videl, ako na mňa ten mrakodrap opäť žmurká. Akoby to znamenalo začiatok nového života.

S tými trblietavými, mohutnými chrámami kapitalizmu nás nespájal len spoločný priestor vo východnom Londýne. Bolo tam ešte niečo iné, nejaká spoločná viera. Niečo, čo súviselo s peniazmi a túžbou po nich.

Význam peňazí – a vedomie, že ich nemáme veľa – som chápal odjakživa. V jednej z mojich najstarších spomienok mi rodičia dali jednolibrovú mincu a poslali ma na čerpaciu stanicu Esso kúpiť citronádu. Počas cesty som tú mincu niekde stratil. Vybavuje sa mi, ako som ju hľadal celé hodiny – liezol som pod autá, prehľadával odtoky –, a potom som sa v slzách vrátil domov s prázdnymi rukami. V skutočnosti to asi trvalo len tridsať minút. No keď ste dieťa, aj tridsať minút je dlhý čas. A jedna libra je veľa peňazí.

Neviem, či som niekedy skutočne stratil tú lásku k peniazom. Hoci – keď sa na to dnes pozriem spätne – nie som si istý, či je láska to správne slovo. Možno, najmä keď som bol ešte dieťa, to bol skôr strach. Avšak či to bol strach, alebo láska, alebo hlad, tá túžba len

rástla, ako som rástol aj ja. A stále som sa hnal za tými librami, ktoré som nemal. V dvanástich som začal predávať cukríky po penci v škole. V trinástich som už roznášal noviny – 364 dní v roku za 13 libier týždenne. V šestnástich sa môj školský obchodnícky biznis stal omnoho odvážnejším, výnosnejším a... nelegálnejším. No všetky tie malé úlovky nikdy neboli mojím cieľom. Každý večer, keď zapadlo slnko, som sa znova pozrel hore, na tie mrakodrapy, ktoré na mňa žmurkali z konca ulice.

Lenže existovalo aj mnoho dôvodov, pre ktoré som nebol „stvorený" na to, aby som bol obchodníkom – a tie boli, a dodnes sú, veľmi dôležité. Existuje totiž veľa, naozaj veľa mladých, hladných a ambicióznych chalanov, ktorí kopú do rozbitých futbalových lôpt okolo lámp a áut v tieni mrakodrapov východného Londýna. Mnohí sú bystrí, mnohí odhodlaní – takmer všetci by niečo obetovali, len aby si mohli obliecť kravatu a manžetové gombíky a vstúpiť do tých vysokých, lesklých veží plných peňazí. No ak vstúpite na obchodné parkety – do honosných centier týchto žiarivých mrakodrapov, kde mladí muži rok čo rok zarábajú milióny libier, priamo v srdci niekdajšieho prístavu v East Ende – nezapočujete hrdý prízvuk Millwallu ani Bow, Stepney či Mile Endu, Shadwellu ani Poplaru[1]. Viem to, lebo som na jednom z tých parketov pracoval. Raz sa ma niekto opýtal, odkiaľ mám prízvuk. Práve doštudoval Oxford.

Veža Citibank v Canary Wharf má štyridsaťdva poschodí. V roku 2006 – keď som do tej budovy prvý raz vstúpil – bola druhou najvyššou budovou v Spojenom kráľovstve (o titul sa delila s inou). Raz, v roku 2007, som sa rozhodol vyviezť sa až na jej najvyššie poschodie, aby som zistil, aký je odtiaľ výhľad a či dovidím domov. Horné poschodie centra Citibank slúžilo výhradne na organizovanie konferencií a podujatí. To znamenalo, že keď sa nič nekonalo, celý ten priestor bol úplne prázdny. Rozľahlé, ničím neprerušované územie pokryté mäkkým modrým kobercom, ohraničené zo všetkých strán hrubými sklenenými stenami. Ticho som sa vznášal po koberci až k oknu, ale miesto, kde som býval, som odtiaľ nevidel.

[1] Autor naráža na tradičný východolondýnsky prízvuk (cockney), typický pre štvrte Millwall, Bow, Stepney, Mile End, Shadwell a Poplar (pozn. prekl.).

Zo 42. poschodia centra Citibank nedovidíte na východný Londýn. Vidíte len 42. poschodie veže HSBC. Ambiciózne deti z východného Londýna hľadia hore na mrakodrapy, ktoré vrhajú tiene na ich domy, ale tie mrakodrapy nehľadia na ne. Pozerajú sa len na seba.

Toto je príbeh o tom, ako som ja – z tých všetkých detí, čo kopali do lôpt a predávali cukríky v tieňoch mrakodrapov – dostal prácu na obchodnom parkete Citibank. Je to príbeh o tom, ako som sa stal najziskovejším obchodníkom Citibank na celom svete. A je to aj príbeh o dôvodoch, prečo som po tom všetkom odišiel.

Boli to roky, keď sa globálna ekonomika začala šmýkať z útesu, z ktorého padá dodnes. Občas sa s ňou šmýkala aj moja príčetnosť, čo sa jej niekedy darí aj doteraz. Boh vie, že som sa ku každému nesprával tak, ako by som mal. Harry, Wizard, JB, ja sám. A všetci ostatní, ktorí si zaslúžili mať v tomto príbehu svoje mená. Dúfam, že mi odpustíte, že rozprávam aj tie vaše príbehy. Pretože sú súčasťou toho môjho, chápete?

Svoj príbeh venujem dedkovi môjho kamaráta Anisha – tomu, ktorý, keď sme boli opití tínedžeri a on bol opitý starý muž, nám dookola šomral vetu, ktorú vedel po anglicky povedať najlepšie.

„Život je život. Hra je hra."

Nikdy sme celkom nepochopili, čo to vlastne znamenalo. Stále dúfam, že raz na to prídeme.